Latvijas Republikas 14.Saeimas
SOCIĀLO UN DARBA LIETU KOMISIJAS
sēdes
PROTOKOLS

2026.gada 14.oktobrī Rīgā Nr. 141.1.9/9-65-14/26

Atklāta sēde, sākas plkst. 10:00, beidzas plkst. 10:40
Komisijas sēde notiek daļēji attālināti, Jēkaba ielā 10/12, 210.telpā un videokonferences formātā

Piedalās:
Sociālo un darba lietu komisijas priekšsēdētājs Andris Bērziņš, sekretāre Ramona Petraviča, Raivis Dzintars, Alīna Gendele, Jana Simanovska, Nataļja Marčenko-Jodko, Lauris Lizbovskis, Jeļena Kļaviņa

Komisijas vecākā konsultante Anželika Bruže; konsultantes Signe Lavrentjeva, Laura Jaunromāne, Baiba Lūse

Sēdi vada: komisijas priekšsēdētājs Andris Bērziņš

Protokolē: Signe Lavrentjeva

Darba kārtība:
Likumprojekts Grozījumi Farmācijas likumā (1344/Lp14, 3.las)

Piedalās:
Veselības ministrija
parlamentārā sekretāre **Līga Āboliņa** (klātienē)
Farmācijas departamenta direktore **Inese Kaupere** (klātienē)

Zemkopības ministrija
Dzīvnieku veselības, audzēšanas, aizsardzības un pārtikas nekaitīguma departamenta direktora vietniece **Baiba Kārkliņa** (attālināti)

Dzīvnieku veselības un veterināro zāļu nodaļas
vadītāja **Inta Krauja** (klātienē)
vecākā eksperte **Ketija Broka** (attālināti)

Aizsardzības ministrija
padomniece medicīnas nodrošinājuma jautājumos **Biruta Kleina** (klātienē)

Latvijas farmaceitiskās aprūpes asociācija
izpilddirektore **Kristīne Jučkoviča** (klātienē)

Latvijas Farmaceitu biedrība
prezidente **Zane Melberga** (klātienē)

Latvijas Ārstu biedrība
prezidenta pienākumu izpildītājs **Māris Pļaviņš** (attālināti)

Latvijas Lauku ģimenes ārstu asociācija
prezidents **Ainis Dzalbs** (attālināti)

Latvijas Patentbrīvo medikamentu asociācija
valdes priekšsēdētājs **Egils Einārs Jurševics** (attālināti)

Latvijas Nacionālās zāļu apgādes asociācija
valdes loceklis **Jānis Lībķens** (attālināti)

Latvijas Darba devēju konfederācija
sociālās drošības un veselības aprūpes eksperts **Pēteris Leiškalns** (attālināti)

Saeimas Juridiskais birojs
juridiskā padomniece **Daiga Dambīte** (klātienē)

A.Bērziņš atklāj sēdi un iepazīstina ar tās dalībniekiem.

Likumprojekts **Grozījumi Farmācijas likumā** *(1344/Lp14, 3.las)*

A.Bērziņš informē, ka uz 3.lasījumu ir saņemti 6 priekšlikumi.

1.priekšlikums
Veselības ministra Hosama Abu Meri priekšlikums
Izteikt likuma 1. panta pirmās daļas 4. punktu šādā redakcijā:
"4) farmaceitiskā aprūpe - profesionāla darbība zāļu terapijas nodrošināšanai ar mērķi sasniegt noteiktus ārstēšanas rezultātus un uzlabot pacienta veselību un dzīves kvalitāti."
L.Āboliņa informē, ka priekšlikums paredz precizēt farmaceitiskās aprūpes definīciju, likumā īsi un juridiski skaidri nosakot tās būtību, nevis uzskaitot visas farmaceitu veicamās darbības, jo detalizēts farmaceitiskās aprūpes saturs noteikts citā pantā.

Nolemj: priekšlikumu atbalstīt.
(par – A.Bērziņš, R.Petraviča, R.Dzintars, A.Gendele, N.Marčenko-Jodko, L.Lizbovskis, J.Kļaviņa; pret – 0; atturas – 0) J.Simanovska balsojumā nepiedalās

2.priekšlikums
Veselības ministra Hosama Abu Meri priekšlikums
Izteikt likuma 5. panta 31. punktu šādā redakcijā:
"31) farmaceitiskās aprūpes veidus un farmaceitiskos pakalpojumus, to sniegšanas gadījumus, un prasības un kārtību, kādā farmaceits, klīniskais farmaceits un farmaceita asistents sniedz farmaceitisko aprūpi, prasības farmaceitiskās aprūpes apmācībai, kā arī farmaceitiskās aprūpes sniegšanas kārtības, uzraudzības un kontroles prasības."
L.Āboliņa uzsver, ka priekšlikums ir juridisks precizējums, kas nemaina regulējuma būtību, un aicina to atbalstīt.
Nolemj: priekšlikumu atbalstīt.
(par – A.Bērziņš, R.Petraviča, R.Dzintars, J.Simanovska, A.Gendele, N.Marčenko-Jodko, L.Lizbovskis, J.Kļaviņa; pret – 0; atturas – 0)

3.priekšlikums
Veselības ministra Hosama Abu Meri priekšlikums
Izteikt likuma 22. panta 2.2 daļu šādā redakcijā:
"(22) Vispārējā tipa aptiekā un tās filiālē farmaceitam, arī klīniskajam farmaceitam, ja pacients atbilst šā panta 2.3 daļā minētajiem nosacījumiem, ir tiesības izsniegt recepšu zāles bez receptes veselības apdraudējuma novēršanai, tostarp ārstēšanas nepārtrauktības nodrošināšanai, izsniedzot atļauto minimālo recepšu zāļu daudzumu saskaņā ar normatīvajiem aktiem, kas nosaka aptieku darbību. Veselības apdraudējuma gadījums ir situācija, kurā pacientam veselības aprūpes nodrošināšanas ietvaros neatliekami nav pieejama ārstniecības persona, tostarp citu objektīvu un no pacienta gribas neatkarīgu apstākļu dēļ viņam nav iespējams saņemt ārstniecības personas izrakstītu recepti nepieciešamo zāļu iegādei, vai veselības aprūpes informācijas sistēmas darbības traucējumu dēļ."
L.Āboliņa skaidro, ka priekšlikums paredz gadījumus, kad pacients no viņa neatkarīgu objektīvu apstākļu dēļ nevar savlaicīgi saņemt ārsta recepti, bet nepieciešama neatliekama rīcība veselības traucējumu novēršanai. Šādos gadījumos farmaceits varēs izsniegt minimālo atļauto recepšu zāļu daudzumu, piemēram, ja ārsts nav pieejams vai nedarbojas e-veselības sistēma. Uzsver, ka farmaceita tiesības tiek skaidri nodalītas no ārstniecības personas kompetences, lai novērstu ārstēšanas pārtraukumus un nepieciešamību pēc hospitalizācijas, vienlaikus neradot vispārējas tiesības iegādāties recepšu zāles bez receptes. Priekšlikuma redakcija precizēta, ņemot vērā Latvijas Ģimenes ārstu asociācijas un Latvijas Ārstu biedrības ierosinājumus, un aicina to atbalstīt.
D.Dambīte norāda, ka valsts apdraudējuma, krīzes situāciju, katastrofu, epidemioloģiskās drošības un neatliekamās medicīniskās palīdzības jautājumus regulē atsevišķi likumi. Tomēr tajos nav skaidri noregulēta situācija, kad cilvēka veselības stāvoklis vēl nav kritisks, bet viņam ir nepieciešamas zāles un objektīvu apstākļu dēļ nav iespējams savlaicīgi saņemt ārsta recepti. Tieši šādas situācijas risināšanai paredzēts attiecīgais priekšlikums. Par piemērotāko atzīts termins "veselības apdraudējuma novēršana", jo tas attiecas uz situācijām, kad krīze vēl nav iestājusies. Likumprojektā skaidri noteikti šādu situāciju

kritēriji un Ministru kabinetam dotā pilnvarojuma saturs. Regulējumā paredzēts noteikt zāļu grupas un vecuma ierobežojumus, kā arī aizliegumu izsniegt narkotiskās un psihotropās vielas. Ministru kabineta rīcības brīvība attiecībā uz šo vielu izsniegšanu būs ierobežota ar likumā noteikto aizliegumu. Uzsver, ka regulējumā jāievēro pacientu tiesības, veselības drošības, samērīguma un ārstniecības nepārtrauktības principi. Ministru kabineta noteikumos detalizēti paredzēs farmaceita pienākumus, tiesības un kritērijus, kas jāizpilda, lai konkrētajā situācijā varētu izsniegt recepšu zāles. Tas nodrošinās pacientu intereses un ārstēšanas nepārtrauktību, vienlaikus nosakot skaidras farmaceita kompetences robežas un aizsargājot viņu no nepamatotiem pārmetumiem par neatbilstošu rīcību.

A. Nicmane- Aišpure norāda, ka Veselības ministrijā iepriekš nav notikusi pietiekama diskusija par attiecīgo regulējumu un tā saturs joprojām nav skaidrs. Jautā, vai Ministru kabineta noteikumos paredzētais zāļu saraksts un izsniegšanas nosacījumi jau ir izstrādāti vai arī par tiem vēl būs iespējams diskutēt. Uzsver nepieciešamību izvērtēt pacientu drošības un antibakteriālās rezistences riskus, skaidri nosakot situācijas un zāles, kurās pieļaujama attiecīgā kārtība. Vērš uzmanību, ka aptiekās strādā ne tikai farmaceiti, bet arī farmaceitu asistenti.

L.Āboliņa informē, ka priekšlikumu redakcija iepriekš nosūtīta visiem diskusijā iesaistītajiem dalībniekiem un norāda, ka diskusijas turpināsies, iesaistot arī Latvijas Ģimenes ārstu asociāciju, Lauku ģimenes ārstu asociāciju, Latvijas Ārstu biedrību un farmaceitu biedrības, lai precizētu, kurš un kādos gadījumos būs tiesīgs izsniegt zāles un uzņemsies atbildību par šo procesu.

D.Dambīte skaidro, ka likumprojekta 22.^{2} panta otrajā daļā tiesības izsniegt zāles noteiktajos gadījumos paredzētas vispārēja tipa aptiekas farmaceitam un klīniskajam farmaceitam, neparedzot šādas tiesības farmaceita asistentam. Norāda, ka saskaņā ar ceturto priekšlikumu Ministru kabinets noteiks recepšu zāļu aktīvās vielas vai zāļu grupas, kuras būs atļauts izsniegt bez receptes. Veselības ministrija, izstrādājot Ministru kabineta noteikumus, iesaistīs nozaru asociācijas, lai detalizēti apspriestu un saskaņotu attiecīgās aktīvās vielas un zāļu grupas. Diskusija par šo jautājumu turpināsies noteikumu izstrādes procesā.

A.Bērziņš uzsver, ka ļoti strikti ir jānosaka farmaceitu atbildība, izsniedzot zāles.

R.Petraviča atbalsta priekšlikumu, uzsverot, ka tas ir pacientu interesēs, jo ļautu savlaicīgi saņemt nepieciešamās zāles un novērst situācijas, kad veselības stāvoklis pasliktinās līdz neatliekamās medicīniskās palīdzības nepieciešamībai. Norāda, ka risinājums varētu arī atslogot neatliekamās medicīniskās palīdzības dienestu. Vienlaikus rosina pēc gada izvērtēt regulējuma ietekmi, tostarp to, cik bieži zāles tiek izsniegtas bez receptes un vai tas nemazina nepieciešamību vērsties pie ģimenes ārsta. Ja risinājums nedarbosies, regulējumu būs iespējams pārskatīt.

A.Gendele norāda, ka likumprojektā jau ir paredzēta bez receptes izsniegto zāļu reģistrācija un attiecīgās informācijas ievadīšana vienotajā veselības nozares elektroniskajā informācijas sistēmā, kas ļaus uzraudzīt šādu zāļu izsniegšanu.

K.Jučkoviča uzsver, ka mērķis nav farmaceitu pašmērķīga interešu aizstāvība, bet gan pacientu interesēs balstīta veselības aprūpes pieejamības uzlabošana, vienlaikus līdzsvarojot pacientu drošību un tiesības.

D.Dambīte skaidro, ka gadījumos, kad nedarbojas vienotā veselības nozares elektroniskā informācijas sistēma, Ministru kabineta noteikumos būs jāparedz farmaceita rīcības kārtība. Aptiekām būs jānodrošina iekšējie kontroles mehānismi un risku pārvaldība, savukārt

Veselības ministrijas padotības iestādes uzraudzīs, vai zāļu izsniegšana bez receptes notiek atbilstoši noteiktajām prasībām. Norāda, ka Ministru kabineta noteikumos tiks detalizēti noteikta rīcība konkrētajās situācijās, nodrošinot atbilstošu kontroli un uzraudzību. Ja pēc gada tiks konstatēts, ka regulējums nedarbojas pietiekami efektīvi, likumdevējs varēs pārskatīt piešķirto pilnvarojumu un nepieciešamības gadījumā veikt grozījumus.
A.Bērziņš ierosina protokolā fiksēt vienošanos nākamajam Saeimas sasaukumam gada laikā izvērtēt paredzētā regulējuma darbību praksē, apkopojot pozitīvos aspektus, konstatētās problēmas un nepieciešamos uzlabojumus.
A.Dzalbs informē, ka Latvijas Lauku ģimenes ārstu asociācija neatbalsta priekšlikuma virzību, jo saskata tajā būtiskus riskus un neskaidrības. Uzsver, ka medikamentu izrakstīšana un terapijas pagarināšana ir ārstniecības personu kompetencē un ka elektroniskās veselības informācijas sistēmas darbības traucējumu gadījumā farmaceitam var nebūt pieejama informācija par pacientam nepieciešamajām zālēm. Norāda, ka asociācija varētu atbalstīt atsevišķu, konkrēti noteiktu dzīvību glābjošu medikamentu izsniegšanu, piemēram, asinsspiediena korekcijai vai astmas gadījumā. Uzsver, ka nepieciešams precizēt izsniedzamo zāļu veidus, daudzumu un lietošanas ilgumu, ņemot vērā iespējamos veselības riskus un terapijas izmaiņas.
R.Dzintars ierosina kā drošības mehānismu paredzēt, ka līdz 1. jūlijam izstrādātie Ministru kabineta noteikumi tiek prezentēti komisijā, lai nākamais komisijas sasaukums varētu izvērtēt piedāvāto risinājumu. Uzsver, ka likumdevējam saglabājas tiesības veikt grozījumus, ja regulējuma piemērošanā tiek konstatēti riski.
Nolemj: priekšlikumu atbalstīt.
(par – A.Bērziņš, R.Petraviča, R.Dzintars, J.Simanovska, A.Gendele, N.Marčenko-Jodko, L.Lizbovskis, J.Kļaviņa; pret – 0; atturas – 0)

4.priekšlikums
Veselības ministra Hosama Abu Meri priekšlikums
Papildināt likuma 22. pantu ar 2.3, 2.4 un 2.5 daļu šādā redakcijā:
"(23) Ministru kabinets nosaka kārtību un prasības, kādā šā panta 2.2 daļā minētajos gadījumos:
1) vispārēja tipa aptiekā un tās filiālē farmaceits vai klīniskais farmaceits novērtē pacienta atbilstību noteiktajiem klīniskajiem kritērijiem un citiem nosacījumiem, izsniedz recepšu zāles bez receptes un reģistrē attiecīgo informāciju vienotajā veselības nozares elektroniskajā informācijas sistēmā, kā arī nosaka farmaceita tiesības un pienākumus;
2) piemēro kritērijus un nosacījumus kompensējamo zāļu iegādes izdevumu segšanai.
(24) Ministru kabineta nosaka recepšu zāles, aktīvās vielas vai zāļu grupas, kuras izsniedz bez receptes šā panta 2.2 daļā minētajos gadījumos, klīniskos kritērijus un citus nosacījumus šo zāļu izsniegšanai, kā arī atļautos minimālos daudzumus, vecuma ierobežojumus un pacientu grupas, šo zāļu izsniegšanā, aptieka pienākumus kontroles nodrošināšanā un kompetento iestāžu šo zāļu izsniegšanas uzraudzības un kontrolē.
(25) Vispārējā tipa aptiekā šā panta 2.2 daļā minētajos gadījumos neizsniedz bez receptes nereģistrētās zāles, narkotiskās un psihotropās zāles."
L.Āboliņa skaidro, ka šis priekšlikums papildina iepriekš apspriesto regulējumu, paredzot detalizētu Ministru kabineta pilnvarojumu noteikt konkrētus gadījumus un apstākļus, kādos farmaceits vai klīniskais farmaceits drīkst izsniegt zāles bez receptes, kā arī zāļu izsniegšanas izvērtēšanas un reģistrēšanas kārtību. Uzsver, ka regulējumam jānodrošina

skaidrs kompetenču un atbildības sadalījums starp pacientiem, ārstniecības personām un farmaceitiem, un aicina priekšlikumu atbalstīt.
Nolemj: priekšlikumu atbalstīt.
(par – A.Bērziņš, R.Petraviča, R.Dzintars, J.Simanovska, A.Gendele, N.Marčenko-Jodko, L.Lizbovskis, J.Kļaviņa; pret – 0; atturas – 0)

5.priekšlikums
Veselības ministra Hosama Abu Meri priekšlikums
Izteikt likuma
33.2 pantu šādā redakcijā:
"33.2 pants. (1) Farmaceitiskā aprūpe ir primārās un sekundārās veselības aprūpes sastāvdaļa.
(2) Farmaceitiskā aprūpe ietver pacienta farmakoterapijas izvērtēšanas, plānošanas, īstenošanas un uzraudzības procesus, kuros klīniskais farmaceits un farmaceits sadarbojas ar pacientu un citiem speciālistiem, izstrādājot, īstenojot un pārraugot farmakoterapeitisko plānu, lai sasniegtu noteiktus terapeitiskos rezultātus.
(3) Farmaceitisko aprūpi veido farmakoterapeitiskās konsultācijas, informācijas sniegšana par zālēm un to lietošanu, zāļu un citu veselības aprūpes, profilakses un veselības veicināšanas produktu izsniegšana un zāļu lietošanas uzraudzība, zāļu izgatavošana, dalība veselības stāvokļa skrīningā un agrīnajā diagnostikā, veselības veicināšanā un slimību profilaksē, balstoties uz jaunākajiem zinātnes sasniegumiem, pacienta informēšana un novirzīšana uz veselības veicināšanas, slimību profilakses un labsajūtas programmām, nederīgo zāļu savākšana no iedzīvotājiem, kā arī personas datu aizsardzības nodrošināšana.
(4) Farmaceitisko aprūpi īsteno farmaceits, klīniskais farmaceits un farmaceita asistents savas kompetences ietvaros, sniedzot farmaceitiskos pakalpojumus vispārēja jeb atvērta tipa aptiekā, slēgta tipa jeb ārstniecības iestāžu aptiekā, kā arī ārstniecības iestādē saskaņā ar normatīvajiem aktiem, kas nosaka aptieku darbību un farmaceitiskās aprūpes noteikumus.".
L.Āboliņa informē, ka piektais priekšlikums paredz izteikt Farmācijas likuma $33.^2$ pantu jaunā redakcijā, lai vienuviet skaidri noteiktu farmaceitiskās aprūpes lomu veselības aprūpes sistēmā, tās saturu un farmaceitu sadarbību ar citiem veselības aprūpes speciālistiem. Priekšlikums ir saistīts ar farmaceitiskās aprūpes definīcijas precizēšanu likuma pirmajā pantā, nostiprinot farmaceitisko aprūpi kā primārās un sekundārās veselības aprūpes sastāvdaļu. Tiek precizēta farmaceitu un klīnisko farmaceitu iesaiste zāļu terapijas izvērtēšanā un uzraudzībā, pacientu konsultēšanā, skrīningā un profilaksē, radot skaidrāku tiesisko pamatu farmaceitisko pakalpojumu turpmākai attīstībai.
Nolemj: priekšlikumu atbalstīt.
(par – A.Bērziņš, R.Petraviča, R.Dzintars, J.Simanovska, A.Gendele, N.Marčenko-Jodko, L.Lizbovskis, J.Kļaviņa; pret – 0; atturas – 0)

6.priekšlikums
Veselības ministra Hosama Abu Meri priekšlikums
Aizstāt likumprojekta 12. pantā likuma pārejas noteikumu 41. punktā:
1) skaitli un vārdu "1. jūlijam" ar skaitli un vārdu "30. jūnijam";
2) skaitli "$2.^2$ " ar skaitļiem un vārdu " $2.^3$ un $2.^4$ "

Nolemj: priekšlikumu atbalstīt.
(par – A.Bērziņš, R.Petraviča, R.Dzintars, J.Simanovska, A.Gendele, N.Marčenko-Jodko, L.Lizbovskis, J.Kļaviņa; pret – 0; atturas – 0)

Nolemj: atbalstīt likumprojektu 3.lasījumā un virzīt to izskatīšanai Saeimā galīgajā lasījumā.
(par – A.Bērziņš, R.Petraviča, R.Dzintars, A.Gendele, J.Simanovska, N.Marčenko-Jodko, L.Lizbovskis, J.Kļaviņa; pret – 0; atturas – 0)

A.Bērziņš sēdi slēdz.

Komisijas priekšsēdētājs A.Bērziņš

sekretāre R.Petraviča